

■ De kostuums in *Mental Finland* zijn prachtig. Ze zien eruit alsof de acteurs ze zelf in elkaar hebben geknutseld met karton en plakband, maar net dat maakt ze zo geweldig.

Ode aan de verbeeldingskracht

Theater ● KRISTIAN SMEDS ● **Mental Finland** ★★★

Regie: Kristian Smeds
Met: Juhan Ulfsak, Kalle Holmberg, Eva Klemets, Tarja Heinula, Tommi Korpela, H-P Björkman, Janne Reinikainen, Eleonore Valère, Milton Paulo, Domenico Giustino, Milla Koistinen, Laura Lee Kampilla, Stefan Baier, Ana Cristina Velasquez

De Finse regisseur Kristian Smeds maakte met zijn Smeds Ensemble en de Brusselse KVS de zwarte komedie *Mental Finland*. Het stuk speelt zich af in het Europa van 2069. De Europese homogeniseringsstendens heeft zich geradicaliseerd en Europese troepen domineren de EU. Eigen tradities en andere talen zijn niet toegelaten. Het enige volk dat zich dapper verzet, zijn de Finnen.

DOOR JOZEFIE VAN BEEK

in cowboys en de dansers in indianen. De onderdrukten worden de onderdrukkers en de strijd barst los. De leider van de cowboys wil alle indianen vermoorden en heeft daar duidelijk geen goede reden voor nodig. Wanneer zijn kompanen hem vragen waarom hij zo nodig alle Indianen wil uitmoorden luidt zijn antwoord: *“Shut the fuck up you fuckfaces! The question isn’t why, but how.”*

Smeds’ grootste kracht ligt in het visuele. De kostuums van de cowboys zijn prachtig. Ze zien eruit alsof de acteurs ze zelf in elkaar hebben geknutseld met karton en plakband, maar net dat maakt ze zo geweldig. Ook in zijn vorige voorstellingen werkte Smeds met eenvoudige materialen. Toch gebruikt hij in *Mental*

Finland ook technologische hoogstandjes. Zo wordt er live op de scène gefilmd en geprojecteerd. De drie wanden van de bühne zijn omgetoverd tot grote projectieschermen, waarmee Smeds totaal verschillende sferen weet te creëren: een poëtische sprookjeswereld, een energiek gevecht, de grauwe en troosteloze zelfkant van de maatschappij. De projecties, soms in combinatie met loeiharde muziek die de acteurs live maken, komen overweldigend over. *Mental Finland* is een multimediaal spektakel en tegelijk een ode aan de verbeeldingskracht.

Kristian Smeds, het wonderkind van het Finse theater, is door de jaren uitgegroeid tot een gevierde regisseur in Finland. Ook bij de KVS is hij geen onbekende. Hij was

er al met vier voorstellingen te gast. Deze keer maakt hij voor het eerst samen met de KVS een productie. In de voorstelling zitten referenties aan de populaire cultuur (onder andere *Pulp Fiction*) maar vooral ook veel Finse verwijzingen. Die

gemeenschap meer is. (...) Er bestaat geen gemeenschappelijk Finland (...) Alles is uiteengevallen in duizenden stukjes.” Net als Finland is ook *Mental Finland* dus verdeeld in allerlei losse flarden.

Onderdrukte wordt onderdrukker

Toch is er een rode draad: elk fragment gaat over een onderdrukte en een onderdrukker. In de westernscène wisselt de machtspositie tussen de cowboys en de indianen. Later in het stuk vertelt een jongen hoe hij vroeger misbruikt werd door vader en oom. Hij neemt echter op een wrede manier wraak – ook hier dus een wissel van de macht. Net als bij de Kerstman, die eerst een groepje kinderen angst aanjaagt, maar daarna zelf gruwelijk gefolterd wordt.

Op het einde trekt iedereen zich samen terug in de container. Wat er binnen gebeurt, wordt gefilmd en geprojecteerd. De container kun je zien als een beeld voor Europa. En wat is het gevolg van het samenproppen van verschillende individuen in een uniforme container? Seks, geweld en drank. Is dat het beeld dat Smeds van Europa wil schetsen?

Op het einde trekt iedereen zich terug in een container. Die kun je zien als een beeld voor Europa

zijn vaak niet te begrijpen voor niet ingewijden. “Kun je wel iets met elkaar delen als je niet dezelfde historische achtergrond hebt, hetzelfde collectieve onderbewuste?”, vraagt Smeds zich af. Voor Finlandleken is de voorstelling soms alvast moeilijk te volgen. Bovendien is de voorstelling een aaneenschakeling van scènes die op het eerste gezicht losstaan van elkaar. Een mogelijke uitleg voor die fragmentatie geeft regisseur Smeds in een interview: “Ik denk dat er vandaag geen